

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จริยธรรมเป็นกลไกหนึ่งของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม เป็นกลไกที่สร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมสังคมให้สังคมเป็นสังคมที่ดี เป็นสังคมอุดมคติของมนุษย์ มิได้จำกัดอยู่เพียงแสวงหาความสุขเพื่อมนุษย์บางคนบางกลุ่ม แต่ต้องเป็นไปเพื่อมนุษย์ทุกคนในสังคมที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ การตัดสินใจที่ผิดพลาดโดยใช้เหตุผลที่ขาดซึ่งจริยธรรม อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ป่วยในความรับผิดชอบจนถึงแก่ชีวิตได้ หรืออาจก่อปัญหาเรื้อรังในเรื่องของสุขภาพที่จะต้องทำให้สูญเสียทั้งทรัพย์สินและเวลามากมาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อทราบถึงระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ตามหลักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และความสัมพันธ์ของระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา กับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาระดับขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
2. เปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีการศึกษา 2543 ทุกชั้นปี และได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เพื่อคัดเลือกวิทยาลัยที่จะใช้ศึกษาจากการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งพื้นที่ (Cluster or Area

Sampling) ออกเป็น 5 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ แล้วคัดเลือกภาคละ 1 วิทยาลัย จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยทั้ง 5 วิทยาลัยที่จะศึกษา ออกตามระดับชั้นปีที่ 1 , 2 , 3 และ 4 จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายคัดเลือกให้เหลือกลุ่มละ 25 % รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 483 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ตอนที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed end) และชนิดปลายเปิด (Opened end) ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากการศึกษา เอกสาร วารสาร หนังสือและรายงานการวิจัยต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมสาระทางจริยธรรมทางการแพทย์ โดยกำหนดสถานการณ์ที่อาจจะพบได้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานด้านการพยาบาล จำนวน 20 สถานการณ์ ซึ่งในแต่ละสถานการณ์ได้สร้างประเด็นคำถามให้ผู้ตอบได้เลือกตอบเป็น 2 ทาง คือ ควร หรือไม่ควร พร้อมทั้งให้ระบุเหตุผลด้วยว่าเหตุใดจึงควรหรือไม่ควรกระทำเช่นนั้น รวม 23 ประเด็นคำถาม เหตุผลที่นักศึกษาตอบในแต่ละสถานการณ์จะแสดงถึงระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี , ชลบุรี , ลำปาง , นครราชสีมา และสงขลา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2543 โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1.วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักศึกษา โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2.วิเคราะห์ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

3.วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาและระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการหาค่ามัธยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระหว่างนักศึกษาที่มีปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาแตกต่างกัน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ด้วยวิธี Spearman's Rho (r_s)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” ผลการวิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา ได้แก่

- 1.1 ภูมิสำเนา
- 1.2 เพศ
- 1.3 ระดับขั้นการศึกษา
- 1.4 คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา
- 1.5 ลักษณะการเข้าศึกษา
- 1.6 ลักษณะในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
- 1.7 ระดับการศึกษาของบิดามารดา
- 1.8 ลักษณะอาชีพของบิดามารดา
- 1.9 รายได้ของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาแตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษากับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา ในด้านภูมิสำเนาพบว่า นักศึกษามีภูมิสำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด และนักศึกษาส่วนใหญ่มีเพศหญิงเป็นจำนวนถึงร้อยละ 89.2 โดยกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 คิดเป็น

ร้อยละ 33.6 เมื่อจำแนกกลุ่มนักศึกษาด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 คิดเป็นร้อยละ 27.4 กลุ่มนักศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.00 มีเพียงร้อยละ 0.8 นอกจากนี้เมื่อจำแนกกลุ่มนักศึกษาตามลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในบทบาทของสมาชิกทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79 และมีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในบทบาทของประธานสโมสร/ประธานชมรมต่างๆน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.6 โดยบิดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.4 น้อยที่สุดคือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 0.8 และมารดาของนักศึกษาก็มีระดับการศึกษาคล้ายคลึงกับบิดา คือ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.4 และมีการศึกษาระดับปริญญาโท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.5 เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มของนักศึกษาจากการประกอบอาชีพของบิดาพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือ รับราชการคิดเป็นร้อยละ 18.6 น้อยที่สุด คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.1 ซึ่งมารดาของนักศึกษาก็มีลักษณะการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกับบิดา คือ นักศึกษามีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.4 และประกอบธุรกิจส่วนตัวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.7 สำหรับรายได้ของครอบครัวนั้น พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่บิดามีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1 - 5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.9 รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.3 น้อยที่สุดคือ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 30,001 - 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.2 และมารดาของนักศึกษาก็มีรายได้ต่อเดือนคล้ายคลึงกับบิดา คือ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66 น้อยที่สุดคือ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.4 (จากตารางที่ 1 และ 2)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีปัจจัยตัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาแตกต่างกัน

1. ผลการวิเคราะห์ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า ในประเด็นคำถามที่ 1 2 4 5 10 14 15 และ 17 นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎี

พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต อยู่ในระดับขั้นที่ 4 และ 5 (จากแผนภูมิที่ 1 2 4 5 10 14 15 และ 17) ขณะที่ในประเด็นคำถามที่ 3 6 7 9 11 12 13 16 18 19 20 21 22 และ 23 (จากแผนภูมิที่ 3 6 7 9 11 12 13 16 18 19 20 21 22 และ 23) นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต อยู่ในระดับขั้นที่ 5 และ 6 มีเพียงประเด็นคำถามที่ 8 (จากแผนภูมิที่ 8) ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต อยู่ในระดับขั้นที่ 3 และในทุกประเด็นคำถามมีนักศึกษาที่เลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต ในระดับขั้นที่ 1 และ 2 เป็นจำนวนน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ในทุกประเด็นคำถามนักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต อยู่ในระดับขั้นที่ 5 (จากตารางที่ 3) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเรณูวรรณ หาญวาทย์ (2537) ซึ่งพบว่านักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช มีคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต อยู่ในระดับขั้นที่ 4 และ 5

นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบน้อยกว่าคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่นๆ โดยในประเด็นคำถามที่สอบถามคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ได้แก่ ประเด็นคำถามที่ 4 8 และ 22 นักศึกษามีค่ามัธยฐานเลขคณิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเท่ากับ 4.43 3.78 และ 5.34 ตามลำดับ (จากตารางที่ 3) และนักศึกษามีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากที่สุด คือ ในประเด็นคำถามที่ 23 เท่ากับ 5.59

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน พบว่านักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต ในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 16 และแผนภูมิที่ 25) โดยมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 ทั้งหมด แม้ว่าจะมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง มีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 17 และแผนภูมิที่ 25) และนักศึกษาเพศหญิงมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาเพศชาย แต่มีระดับขั้นการใช้เหตุผลตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเท่ากัน คือ อยู่ในระดับขั้นที่ 5

4. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ใน ชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 18 และแผนภูมิที่ 26) โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุดเท่ากัน คือ 5.03 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.88 (จากตารางที่ 6) และนักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก อยู่ในระดับขั้นที่ 5

5. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 19 และแผนภูมิที่ 27) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงสุด คือ 3.51 ขึ้นไป มีค่ามัชฌิมเลขคณิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุด เท่ากับ 5.05 ส่วนนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมค่อนข้างต่ำ คือ ระหว่าง 2.00 - 2.50 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.83 (จากตารางที่ 7)

6. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 20 และแผนภูมิที่ 28) นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย มีค่ามัธยิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยผ่านกระบวนการคัดเลือกของกระทรวงสาธารณสุข (จากตารางที่ 9)

7. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีบทบาทในการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร/กิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ที่มีบทบาทในการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร/กิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มีบทบาทในการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร/กิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากตารางที่ 21 และแผนภูมิที่ 29) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่มีลักษณะการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาในบทบาทคณะกรรมการ มีค่ามัธยิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 4.96 (จากตารางที่ 9)

8. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากแผนภูมิที่ 30) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีค่ามัธยิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ

4.97 ส่วนนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก มีค่ามัชฌิมเลขคณิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.80 (จากตารางที่ 10)

9. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากแผนภูมิที่ 31) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่มารดา มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.06 ส่วนนักศึกษาที่มารดา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.93 (จากตารางที่ 11)

10. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่บิดามีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ที่บิดามีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่บิดามีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากแผนภูมิที่ 32) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่บิดา ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.00 (จากตารางที่ 12)

11. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มารดา มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ที่มารดา มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มารดา มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จาก

แผนภูมิที่ 33) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพรับราชการและค้าขาย มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 4.98 (จากตารางที่ 13)

12. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากแผนภูมิที่ 34) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่บิดามีรายได้ อยู่ระหว่าง 30,001 - 35,000 บาท มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.08 (จากตารางที่ 13)

13. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในแต่ละประเด็นคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จากแผนภูมิที่ 35) นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 และนักศึกษาที่บิดามีรายได้ อยู่ระหว่าง 30,001 - 35,000 บาท มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.08 (จากตารางที่ 14)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา กับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา กับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาพบว่า ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ได้แก่ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ลักษณะการประกอบอาชีพของบิดา รายได้ต่อเดือนของบิดาและมารดา โดยเฉพาะปัจจัยด้านภูมิฐานะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = .258$ และ $.154$ ตามลำดับ) ขณะที่ระดับการศึกษาของมารดาและรายได้ต่อเดือนของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวก กับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_s = .090$ และ $.108$ ตามลำดับ)

ส่วนปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ได้แก่ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ลักษณะการเข้าศึกษา และลักษณะการประกอบอาชีพของมารดา โดยเฉพาะปัจจัยในด้านชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = -.192$) สำหรับด้านลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน พบว่ามีค่าความสัมพันธ์กับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา เท่ากับ $.012$ ($r_s = .012$)

สรุปได้ว่าปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา (จากตารางที่ 34)

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา

ส่วนที่ 2 ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับ

นักศึกษาแตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษากับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

ส่วนที่ 1 ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเพศหญิง และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 ซึ่งแสดงว่าได้รับการอบรมสั่งสอนในด้านวิชาชีพจากวิทยาลัยมากพอสมควร นอกจากนี้ยังได้รับทราบเกี่ยวกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพโดยครบถ้วนแล้ว จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการอบรม

สั่งสอนเพื่อเพิ่มพูนคุณธรรม จริยธรรม ในระดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนเฉลี่ยสะสมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง - ดี จากการที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 ถึงร้อยละ 50 และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 ร้อยละ 27.4 รวมกันแล้วคิดเป็นร้อยละ 77.4 ขณะที่นักศึกษาซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีอยู่เพียง ร้อยละ 0.8 นั้นเป็นเพราะตามหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลของหลักสูตรกำหนดไว้ว่า นักศึกษาต้องมีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละชั้นปีไม่น้อยกว่า 1.75 จึงจะสามารถเลื่อนชั้นได้ จึงเป็นสาเหตุให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีความวิริยะอุตสาหะในการเรียน เพื่อจะได้ไม่ต้องตกชั้น อีกทั้งนักศึกษาเหล่านี้เป็นนักเรียนทุนของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้จัดทำสัญญาผูกพันไว้กับกระทรวงสาธารณสุข โดยระบุว่าหากนักศึกษามีผลการเรียนสอบตกต้องซ้ำชั้น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษารวมทั้งค่าอาหาร ในชั้นปีที่ต้องเรียนซ้ำชั้นเอง ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรมีฐานะค่อนข้างยากจน

ส่วนการที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ในบทบาทเป็นเพียงสมาชิกชมรมต่างๆเป็นส่วนใหญ่ นั้น เพราะการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการฝึกภาคปฏิบัติทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ทำให้นักศึกษาไม่มีเวลามากพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาได้ ยกเว้นนักศึกษาที่มีความสนใจในกิจกรรมนักศึกษาอย่างจริงจัง จึงยอมเสียสละเวลาส่วนตัวมาร่วมกิจกรรมนักศึกษา

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักศึกษาแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่บิดามารดาของนักศึกษาจะประกอบอาชีพเกษตรกร ส่งผลให้รายได้ของครอบครัวนักศึกษายู่ในระดับต่ำ นั่นคือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนประมาณไม่เกิน 5,000 บาท จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร บิดามารดามีการศึกษาน้อย และฐานะยากจน

ส่วนที่ 2 ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่มีปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาแตกต่างกัน

1. ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา

การศึกษาระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพบว่า ในแต่ละประเด็นคำถาม

นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก อยู่ในระดับขั้นที่ 5 ยกเว้นในประเด็นคำถามที่ 8 นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก อยู่ในระดับขั้นที่ 4 ซึ่งในประเด็นคำถามนี้กล่าวถึง ควรหรือไม่ควรที่จะนำสิ่งของไปคืนให้แก่ผู้ป่วยในยามวิกาลขณะที่บ้านพักอยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาล (รายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งนักศึกษาจำนวน 206 คน เลือกตัดสินใจโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับขั้นที่ 3 เป็นการให้หลักการกระทำตามที่ผู้อื่นในสังคมของตนเห็นชอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงบิดามารดาหรือผู้ปกครอง นักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการยังไม่นำสิ่งของไปคืนให้แก่ผู้ป่วยในคืนนั้นว่า เกรงใจผู้ปกครองที่จะต้องขบถยนต์ไปส่งในยามวิกาล และเป็นส่วนมากจะใช้วิธีการโทรศัพท์ไปขออนุญาตต่อพยาบาลหัวหน้าเวรเพื่อขอเลื่อนนำสิ่งของไปมอบให้แก่ผู้ป่วยในวันรุ่งขึ้น ความเกรงใจต่อผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของสังคมไทย ที่จะทำให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ทำให้นักศึกษาเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 3 นั้น โดยไม่ได้สอบถามผู้ปกครองก่อนว่ายินดีที่จะขบรถพานักศึกษานำสิ่งของไปคืนต่อผู้ป่วยหรือไม่ เป็นการคิดสรุปเอาเองของนักศึกษาว่าหากไปขอร้องจะทำให้ผู้ปกครองต้องลำบากและแสดงความไม่พอใจ

ในประเด็นคำถามที่ 20 ซึ่งเป็นการสอบถามคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเสียสละ โดยเป็นสถานการณ์สมมติที่นักศึกษาได้รับการขอร้องจากเพื่อนที่มีปัญหาทางสายตา และแว่นตาตกแตก ขอแลกที่หนึ่งเรียนหน้าชั้นเพื่อจะได้มองเห็นกระดานชัดเจนและเรียนหนังสือในวันนั้นอย่างเข้าใจ พบว่านักศึกษาเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 6 มากที่สุด เป็นจำนวน 331 คน และไม่มีนักศึกษาคณใดเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 1 และ 2

เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นคำถามและในภาพรวมแล้วพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก อยู่ในระดับขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นหลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและค่านิยมสัญญา (The Social-Contract Legalistic Orientation (generally with utilitarian overtones) ในระดับขั้นที่ 5 นี้ บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสานกับมาตรฐานการยอมรับจากสังคมถือว่าหลักเกณฑ์ต่างๆอาจเปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ พบในบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กได้กล่าวไว้

ตามที่คุณวิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักศึกษาพยาบาลมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 หรือ 6 จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับขั้นที่ 5 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เป็นจริงตามสมมติฐาน

เมื่อประมวลผลการวิจัยทั้งหมดพบว่า

1.1 นักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าในประเด็นคำถามที่ 4 และ 8 เป็นสถานการณ์สมมติที่พฤติกรรมและการตัดสินใจกระทำของนักศึกษามีผลกระทบต่อผู้ป่วยพบว่านักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลน้อยกว่าในประเด็นคำถามที่ 22 ซึ่งเป็นสถานการณ์สมมติที่นักศึกษาได้กระทำผิดต่อตนเอง คือ ไม่ได้คืนหนังสือเก๋ห้องสมุดในระยะเวลาที่กำหนด และต้องชำระเงินค่าปรับ นักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เท่ากับ 5.34 หรือจะกล่าวว่าการแสดงคุณลักษณะทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ แล้วมีผลต่อการศึกษาแล้ว นักศึกษาจะเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับขั้นที่ต่ำกว่า การแสดงความรับผิดชอบในประเด็นอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา

1.2 นักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากที่สุด โดยในประเด็นคำถามที่ 23 ที่เป็นการสอบถามคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นสถานการณ์สมมติว่านักศึกษาให้ผู้ป่วยยืมเงินเป็นค่ารถกลับบ้านเป็นจำนวน 100 บาท ซึ่งมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 5.59

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการต้องสูญเสียเงินแล้ว นักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่าในสถานการณ์อื่นๆ ถึงแม้ว่านักศึกษาจะมีฐานะค่อนข้างยากจน แต่พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการชำระเงินค่าปรับและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่มีฐานะด้อยกว่า

1.3 ในประเด็นคำถามที่ 20 ซึ่งเป็นการสอบถามคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเสียสละ โดยมีสถานการณ์สมมติให้นักศึกษาแสดงเหตุผลที่ยอมแลกที่นั่งเรียนหน้าชั้น กับเพื่อนที่มีปัญหาทางสายตา นักศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.64 ในขณะที่ประเด็นคำถามที่ 1 และ 2 เป็นสถานการณ์สมมติที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกปฏิบัติว่าจะยอมเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยเหลืองานส่วนรวมนอกเหนือจากความรับผิดชอบหรือไม่พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เท่ากับ 4.82 และ 4.27 ตามลำดับ แสดงให้

เห็นว่านักศึกษาพร้อมที่จะเสียสละให้แก่หมู่คณะเล็กๆที่ตนเองรู้จักคุ้นเคยมากกว่าที่จะเสียสละให้แก่ผู้คนที่ทั่วไปที่ไม่รู้จักคุ้นเคย

1.4 สำหรับประเด็นปัญหาที่เป็นการสอบถามจริยธรรมในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล ได้แก่ ประเด็นคำถามที่ 9 10 11 12 13 14 15 16 และ 17 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 4 และ 5 ซึ่งหมายความว่าเมื่อนักศึกษาต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานพยาบาลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับภาระงานที่จะต้องปฏิบัติ นักศึกษาจะเลือกใช้เหตุผลโดยยึดหลักการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และหลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและค่านิยมสัญญา ซึ่งนักศึกษากลุ่มใหญ่จะใช้หลักจรรยาบรรณของวิชาชีพมาช่วยประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ

2. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกกลุ่มมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 แม้จะมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลิตา ฤกษ์สำราญ พรชูลี อาชวอรุณ และ เพียงใจ สุขโรจน์ (2529) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีโคลเบิร์ก ในนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 510 คน พบว่า ภูมิลำเนา ไม่ทำให้นักศึกษามีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน สำหรับการใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาแต่ละกลุ่มแตกต่างกันนั้น อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสภาพสังคมในแต่ละท้องถิ่น มีผลให้บุคคลในแต่ละท้องถิ่นมีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลอธิบายการกระทำของตนเองแตกต่างกันไป และโคลเบิร์ก (1981) ได้กล่าวไว้ว่าแต่ละสังคมจะมีเกณฑ์ในการตัดสินใจจริยธรรมเป็นของตนเอง อีกทั้ง ดวงเดือน พันธุมนาวัน (2524) ได้กล่าวไว้ว่าทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ

3. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศชายและเพศหญิง มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน โดย

นักศึกษาทั้งเพศหญิงและเพศชายมีระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน คือ ชั้นที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับที่ เรสท์ (1977) ได้กล่าวไว้ว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในสังคม จะเกิดขึ้นในขณะที่บุคคลในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กัน แต่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าส่วนตัวของบุคคลแต่ละคน

4. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาทุกชั้นปีมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 แต่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากัน คือ 5.03 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.88 ซึ่งขัดแย้งกับ ดวงเดือน พันธุ์นาวัน (2524) ที่ได้กล่าวไว้ว่าความรู้เชิงจริยธรรม ซึ่งหมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนเองนั้นถือว่าการกระทำที่ดี ควรกระทำ และการกระทำผิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงไร ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมขึ้นอยู่กับอายุ และระดับการศึกษา ดังนั้น นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีที่สูงกว่า ย่อมจะได้รับทราบและเรียนรู้ถึงความรู้เชิงจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณของวิชาชีพพยาบาลมากกว่านักศึกษาที่มีระดับชั้นปีการศึกษาที่ต่ำกว่า จึงควรมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับชั้นปีการศึกษาต่ำกว่า

5. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 เมื่อพิจารณารายละเอียดจะพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ

5.05 และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 - 2.50 มีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.83 โดยดวงเดือน พันธมนาวิน (2524) ได้กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลมีผลต่อปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล ไอเคนและคาทาลาน (Aiken & Catalano, 1994) เชื่อว่า ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางศีลธรรมมีลักษณะคล้ายคลึงกับความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการแพทย์ และได้สนับสนุนให้การจัดการศึกษาพยาบาลเป็นไปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย ซึ่งวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้มีการนำวิธีการเรียนการสอนแบบ PBL (Problem-Based Learning) มาใช้ในการจัดการศึกษากว่า 10 ปีแล้ว ดังนั้นนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าย่อมหมายถึงมีการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาทางการแพทย์ได้ดีกว่า และมีพัฒนาการทางสติปัญญาเหนือกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

6. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 แม้ว่านักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยกระบวนการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย จะมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยกระบวนการคัดเลือกของกระทรวงสาธารณสุข โกเมท เทือกสุบรรณ (2538) พบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาครูเกิดจากกลวิธีการสอนโดยแทรกคุณธรรมในขณะสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์ (2540) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ศึกษาพยาบาล โดยผสานเนื้อหาจริยธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิต พบว่านักศึกษาในกลุ่มการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมและความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมดีกว่ากลุ่มควบคุม จึงกล่าวได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของวิทยาลัย ไม่ใช่จากลักษณะการเข้าศึกษาของนักศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นการสอบคัดเลือกตามระบบทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเน้นความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก และกระบวนการคัดเลือกของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเน้น

คุณลักษณะแห่งการเป็นพยาบาลที่พึงประสงค์เป็นหลัก

7. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 แม้ว่านักศึกษาที่มีลักษณะการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษา/ชมรมต่างๆ จะมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มอื่นๆ ซึ่งเรณูวรรณ หาญวาทย์ (2537) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมในกิจกรรมนักศึกษาประเภทต่างๆ มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5

8. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลที่บิดาและมารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่บิดาและมารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่บิดาและมารดามีระดับศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 4.97 และนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.80 ขณะเดียวกันนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาโท กลับมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.01 และนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 4.93 หากพิจารณาตามความเป็นจริงของสังคมไทย จะพบว่าผู้ที่มีความใกล้ชิดกับบุตรมากที่สุด คือ มารดา โดยมารดาจะมีอิทธิพลสูงที่สุดในการเลือกใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร การที่มารดาจะเลือกใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของมารดา ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดู

พบว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล อีกทั้ง เอเดเซนและฟิชเบิน(Ajzen and Fishbein ,1980) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลว่า ผู้ที่มีความสำคัญต่อตัวเขาคิดว่า เขาควรกระทำหรือไม่ควรกระทำแบบใด

9. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลที่บิดาและมารดามีลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่บิดาและมารดามีลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่บิดาและมารดามีลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 แม้ว่าจะมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน จึงขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ลลิตา ฤกษ์สำราญ พรชูลี อาชวอำรุง และเพียงใจ คุชโรจน์ ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ศึกษาอยู่ในคณะต่างๆ ได้แก่ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักศึกษาแต่ละคณะจะมีลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่า ตัวกลางเลขคณิตของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักศึกษาแต่ละคณะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 การที่นักศึกษาพยาบาลที่บิดาและมารดามีลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันนั้น อาจเกิดจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ 48.5 และ 51.4 ตามลำดับ ขณะที่มีการประกอบอาชีพอื่นๆ ค่อนข้างกระจาย

10. ความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลที่บิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

การศึกษาถึงความแตกต่างของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาที่บิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่บิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้นที่ 5 แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาที่บิดาและมารดามีรายได้สูง คือ อยู่ระหว่าง

30,001 - 35,000 บาท มีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5.08 และนักศึกษาที่บิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่า ดังนั้นนักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้สูง ย่อมมีฐานะทางครอบครัวมั่นคงและดีกว่า นักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้น้อย ความสะดวกในความเป็นอยู่ของครอบครัวย่อมจะดีกว่า จึงมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางอารมณ์ สภาพจิต และทัศนคติของบุคคลในครอบครัวนั้นๆ ซึ่งเอเดเซนและฟิชเบิน (Ajzen and Fishbein , 1980) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นฐานแห่งพฤติกรรมนั้นเกิดจากทัศนคติต่อพฤติกรรม และการรับรู้สถานะทางสังคมของบุคคล

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา กับปัจจัย คัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา กับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์ทางบวก โดยเฉพาะปัจจัยด้านภูมิฐานะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = .258$ และ $.154$ ตามลำดับ) ซึ่งหมายความว่าภูมิฐานะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา หรืออาจกล่าวได้ว่า ลักษณะความแตกต่างของชนบทรวมเหนือ ประเพณี และวัฒนธรรมในแต่ละภาคหรือแต่ละท้องถิ่น เป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา และขณะเดียวกันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีอิทธิพลต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาเช่นกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของสุรียา เหมตะศิลป์ (2521) ที่กล่าวว่าระดับสติปัญญาไม่ใช่ตัวทำนายถึงระดับจริยธรรม และการที่เป็นคนฉลาดและจะเป็นคนมีจริยธรรมไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริประภา ปิยะศิริศิลป์ (2539) ซึ่งพบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสามารถในการตัดสินใจของนักศึกษา

ขณะที่ระดับการศึกษาของมารดาและรายได้ต่อเดือนของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_s = .090$ และ $.108$ ตามลำดับ) การที่ระดับการศึกษาของมารดามีอิทธิพลต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษานั้น เกิดจากสังคมไทยส่วนใหญ่การดำเนินชีวิตในสถาบันครอบครัวนั้น การอบรมสั่งสอนด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความมีคุณธรรม จริยธรรม และอื่นๆ มักเป็นหน้าที่ของมารดา

ขณะที่บิดามีหน้าที่หลักคือ การหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย ดังนั้นในสังคมไทยส่วนใหญ่รายได้ของบิดาจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในครอบครัว จึงส่งผลให้ที่ระดับการศึกษาของมารดาและรายได้ต่อเดือนของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวก กับระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรณีย์ จุติดำรงพันธ์ (2522) และ มยุรี เมธิ์ไตรรัตน์ (2529) ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

นอกจากนี้จากการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านชั้นปีที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = -.192$) สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่ามัธยเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 มีค่ามัธยเลขคณิตสูงสุด และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่ามัธยเลขคณิตของระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่า จะได้รับการอบรมสั่งสอนและมีความรู้ในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม มากกว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำ ซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของสุภัทรา เอื้อวงศ์ (2525) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 4 มีคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาระดับชั้นอื่นๆ ดังนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าระดับชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น อาจเกิดจากกฎระเบียบที่เคร่งครัดของการศึกษาพยาบาล มีบทลงโทษทางวินัยและอื่นๆต่อการกระทำ ความผิดที่เด็ดขาด นักศึกษาจะมีความระมัดระวังตนในความประพฤติ และการปฏิบัติงานบนห่อผู้ป่วยมาก บทลงโทษนั้นมีตั้งแต่ ฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติม ยึดเวลาสำเร็จการศึกษา พักการเรียน และไล่ออก (สถาบันพระบรมราชชนก , 2540) จึงทำให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะไม่ทำให้ตนเองต้องถูกลงโทษ ยิ่งนักศึกษามีระดับชั้นปีสูงขึ้นจะมีประสบการณ์มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ดังนั้นนักศึกษาจึงมีเหตุผลในการกระทำที่จะหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษให้มากที่สุด

เมื่อพิจารณาปัจจัยคัดสรรในด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ ลักษณะการเข้าศึกษา ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา ลักษณะการประกอบอาชีพของบิดามารดา และรายได้ต่อเดือนของมารดา แม้จะมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกและลบต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาก็ตาม แต่ไม่มีผลให้นักศึกษามีระดับขั้นการใช้เหตุผลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมารุต คำชะอม (2522) สุรณีย์ จุติดำรงพันธ์ (2522) ลลิตา ฤกษ์สำราญ พรชูลี อาชวอำรุง และเพ็ญใจ ศุขโรจน์(2529) ลำดวน เกษตรสุนทร(2530) ที่พบว่า เพศชายและหญิงไม่ทำให้นัก

ศึกษามีระดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน นอกจากนี้ วิเชียร รักรการ (2522) ยังพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ทำกิจกรรมประเภทอาสาสมัคร จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในบทบาทต่างๆ ไม่ได้ศึกษาเจาะจงถึงประเภทของกิจกรรม จึงมีผลการวิจัยว่าระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

ส่วนลักษณะการประกอบอาชีพของบิดามารดาที่ไม่มีผลทำให้ระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่เชื่อว่าการพัฒนาการทางจริยธรรมเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของตน นักศึกษาที่แม้ว่าบิดามารดาจะมีลักษณะอาชีพเช่นไร แต่เมื่อมาอยู่รวมในสังคมของวิทยาลัยเดียวกัน พบกับสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน จึงทำให้นักศึกษามีระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. วิทยาลัยควรเน้นการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีการสอดแทรก เรื่อง การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาให้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดรูปแบบกิจกรรมอยู่เพียงการเข้าค่ายธรรมะหรือบวชชีพราหมณ์ เท่านั้น อาจจัดหาภาพยนตร์ที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมมาฉายให้นักศึกษาได้รับชม หรือสนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาได้มีการแสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรม เช่น การเลี้ยงอาหารเด็กกำพร้าตามศูนย์รับเลี้ยงเด็กต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้นักศึกษามีระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การอบรมสั่งสอนของวิทยาลัยมีผลต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ดังนั้นวิทยาลัยและอาจารย์ควรสอดแทรกการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม เข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น

3. ข้อค้นพบที่ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ดังนั้นวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนให้มีการใช้วิธีการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาในแนวทางที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

4. ตามที่ผลการวิจัยแสดงว่านักศึกษามีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบน้อยกว่าด้านอื่นๆนั้น วิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้เพิ่มมากขึ้น อาจจะมีการมอบรางวัลให้แก่นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบดีเด่น หรืออาจารย์มีความประพฤติปฏิบัติที่แสดงให้เห็นให้นักศึกษาได้รับทราบว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบ เช่น เข้าสอนตรงเวลา เมื่อกระทำความผิดผิดพลาดมีการยอมรับผิด เป็นต้น นอกเหนือจากการสั่งสอนอบรมโดยทั่วไปแล้ว

5. การจัดการเรียนการสอนในแง่ของการพัฒนาจริยธรรมนั้น อาจนำสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ยกเป็นตัวอย่างให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถประเมินระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ เมื่อพบว่านักศึกษามีระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม อาจารย์สามารถอธิบายเหตุผลที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมให้แก่ศึกษาต่อไป

6. จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นปีกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเชิงลบนั้น วิทยาลัยควรจะสอดแทรกการสอนจริยธรรมให้แก่ศึกษาชั้นปีที่ 4 มากขึ้น โดยอาจจะมีการจัดทำสถานการณ์จำลองต่างๆ ที่ให้นักศึกษาได้มีการแสดงออกของจริยธรรม และอาจารย์คอยชี้แนะว่าสิ่งใดถือเป็นจริยธรรมที่ดี สิ่งใดควรละเว้นไม่ปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนาจริยธรรมให้แก่ศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคตอันใกล้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความมีคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา โดยวิธีการทดสอบจากตัวนักศึกษาโดยตรงจากการปฏิบัติของนักศึกษา จากวิธีการสังเกต

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความมีคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เปรียบเทียบกับนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษากับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในด้านอื่นๆ ได้แก่ วิธีการอบรมเลี้ยงดูนักศึกษาของครอบครัว การจัดการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน ลักษณะหรือรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นต้น

4.ควรมีการศึกษาถึงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในด้านต่างๆที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้ที่ประกอบวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี และความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น